

Karel Lodewijk Vervaet (1850-1926) en kinderen

Een tijdsbeeld

Karel en Seraphina Vervaet

Carolus (Karel) Vervaet komt ter wereld in Destelbergen op 9 januari 1850, om 14u in de namiddag. Hij is het kind van Joanna-Maria Vervaet, geboren in 1813. De vader van Karel is onbekend, dus krijgt hij de achternaam van zijn moeder. Dit is een beetje bijzonder, gezien Joanna volgens de gegevens van de burgerlijke stand tweemaal gehuwd is geweest, maar Karel lijkt geboren te worden tussen deze beide huwelijken in, als kind van nog een andere man?

Karel en Seraphina Vervaet, vermoedelijk ergens rond 1900

Karel huwt in 1878 op 28-jarige leeftijd met weduwe Seraphina Burrick. Seraphina is een jaar ouder en kreeg reeds met haar vorige echtgenoot vijf kinderen. Op het moment dat ze huwen is Karel dienstbode, Seraphina is winkelierster. Seraphina komt uit een landbouwersfamilie, ook uit Destelbergen, een gemeente die inderdaad in die tijd zeer landelijk is met heel wat boerderijen. Samen krijgen Karel en Seraphina tien kinderen, waarvan er vijf overleven. Dit zijn Maria (°1879), Henricus (°1883), Amedeus (°1884), Theodoor (°1887) en Irma (°1891).

Seraphina baart dus in totaal vijftien kinderen waarvan er negen de kindertijd overleven. Dat maar de helft van de kinderen het overleeft is niet uitzonderlijk. Rond 1870 sterven heel veel zuigelingen, wel één vierde of één vijfde van alle mensen die sterven zijn heel kleine kinderen. De belangrijkste oorzaak van de hoge kindersterfte zijn de kinderziekten zoals pokken, mazelen, kinkhoest,... Ook de slechte kwaliteit van melk is verantwoordelijk voor de hoge kindersterfte tot 1900. In de late 19de eeuw wordt meer en meer koemelk in plaats van borstvoeding aan zuigelingen gegeven, en die melk kon veel bacteriën bevatten. Dat klinkt tragisch, als blijkt dat Karel bij de geboorte van zijn eerste dochter melkverkoper is. Is hij kinderen verloren aan de slechte melk die hij zelf verkoopt? Pas vanaf 1920 is er zichtbaar eindelijk een grote daling van de zuigelingen- en kindersterfte in Vlaanderen, mede te danken aan vaccinaties en hygiëne.

We zien Karel en Seraphina op de foto's als twee ernstige mensen. Karel heeft een lange, zwarte baard en een breed voorhoofd. Seraphina kijkt erg stuurs in de camera, gekleed in een strenge tot aan de kin dichtgeknoopte jurk. Het zien er gewetensvolle, Katholieke Vlamingen uit, maar lachen op de foto is niet gewoonlijk in die tijd. Van Karel en Seraphina zijn nog zwarte gebedsboekjes bewaard. Op hele kleine pagina's staan in grote letters de gebeden van de mis te lezen. De bladzijden zijn zwart bedrukt, de boekjes zijn duidelijk veel gebruikt geweest en vallen bijna uiteen.

Karel is bij de geboorte van Maria in 1879 melkverkoper op een adres aan de Houtstraat in de wijk Vissershoeke in Destelbergen. Bij de geboorte van Amedé vijf jaar later is hij tapper geworden, wat betekent dat hij op hetzelfde adres waarschijnlijk een café begonnen is. Later wonen Karel en Seraphina aan de Dendermondsesteenweg 279 in Destelbergen.

Marie Elodie Vervae (1879-1928)

Maria Elodia Vervae, Elodie genoemd, de oudste dochter van Karel Vervae, is een kleine vrouw met een mollig gezicht en donker, krullend haar. Zij huwt met August Vermeulen, een langere man met een krulsnor, en baat met hem 'brood- en suikerbakkerij Vermeulen-Vervae' uit, in Destelbergen. Zij krijgen een dochter Judith, die in 1919 huwt met François Dispa, een meubelfabrikant. Er is een mooie foto van dit huwelijk waarop we heel wat familieleden zien, waaronder ook vader Karel (op dat moment zonder baard en wat dikker geworden). Seraphina staat er niet bij. Van de bakkerij van Maria en August bestaan enkele foto's, waarop de medewerkers te zien zijn, waaronder ook broer Amedé, broer Theodoor en zus Irma. Het was een echt familiebedrijf. Waar de bakkerij precies gelegen was, is niet duidelijk.

Elodie overlijdt helaas in 1928, pas 48 jaar oud.

Brood- en suikerbakkerij Vermeulen-Vervaet

Vlnr: Amedé Vervaet, Theodoor Vervaet, August Vermeulen, Maria Vervaet, Irma Vervaet (helper achteraan)

Vlnr: August Vermeulen, Maria Vervaet, Irma Vervaet (plus helper achteraan)

Henri Vervaet (1883-1957)

Henri Vervaet, de oudste zoon van Karel, begint aan een avontuurlijker leven. Hij verlaat de kerktoren van Destelbergen, trekt naar Roubaix en wordt daar gaswerker. Vanaf het begin van de 19^e eeuw wordt steenkoolgas gebruikt voor de verlichting van pleinen en straten. België is een belangrijke voortrekker hierin en ook Gent heeft enkele gasfabrieken. Henri zal in 1912 in de gasfabriek in Roubaix werken. Hij ontmoet op een bepaald moment Maria Mondet uit Rijsel, een vrouw met Belgische ouders: haar vader is afkomstig uit Ronse, haar moeder komt uit Doornik. In 1914 wordt Maria weduwe: haar echtgenoot sterft op 1 april in Rijsel. Ergens in die zomer, niet zo lang dus na het overlijden van haar echtgenoot, wordt Maria zwanger van Henri, maar dan breekt de eerste wereldoorlog uit. In Noord-Frankrijk zal de oorlog hevig woeden en Henri en Maria vluchten als snel een heel stuk zuidelijker, naar Bagnères de Bigorre in de Pyreneeën. Verschillende Fransen werden op bussen gezet naar het Zuiden om te vluchten van het oorlogsgeweld, dat vooral heel hevig was in het Noorden van Frankrijk. In de bergen bevalt Maria op 17 april 1915 van dochter Yvonne. Bij het beroep van Henri wordt bakker vermeld, het zou dus wel goed kunnen dat hij voordien ook in de bakkerij bij zus Maria heeft gewerkt, zoals de foto hierboven verraadt. Vreemd is dat Yvonne als natuurlijk kind van Maria wordt vermeld maar toch de achternaam Vervaet krijgt. Henri en Maria zijn niet gehuwd. Misschien hadden ze trouwplannen maar is daar niets van in huis kunnen komen door het uitbreken van de oorlog? Als Karel en Seraphina tijdens de oorlog familiefoto's laten maken bij de fotograaf is Henri de enige die er niet bij kan zijn. Hij wordt op een foto in een getekende versie bijgeplakt, tussen vader Karel en broer Amedé in.

Op 31 juli 1916 worden alle Belgische mannen geboren tussen 30 juni 1876 en 1 juni 1898, die in het niet-bezette deel van België wonen of gevlucht zijn naar een ander land, opgeroepen voor de dienst. Henri, op dat moment dus 33 jaar, moet gaan dienen bij het Belgische leger. Hij wordt chauffeur bij de 3e Compagnie. Een jaar later, op 19 november 1917 wordt de tweede dochter van Henri en Maria geboren: Berthe Louise Vervaet. Op de geboorteakte van Berthe worden zowel Henri als Maria als vluchtelingen genoteerd. Henri is op verlof vanuit het leger om de geboorte bij te wonen.

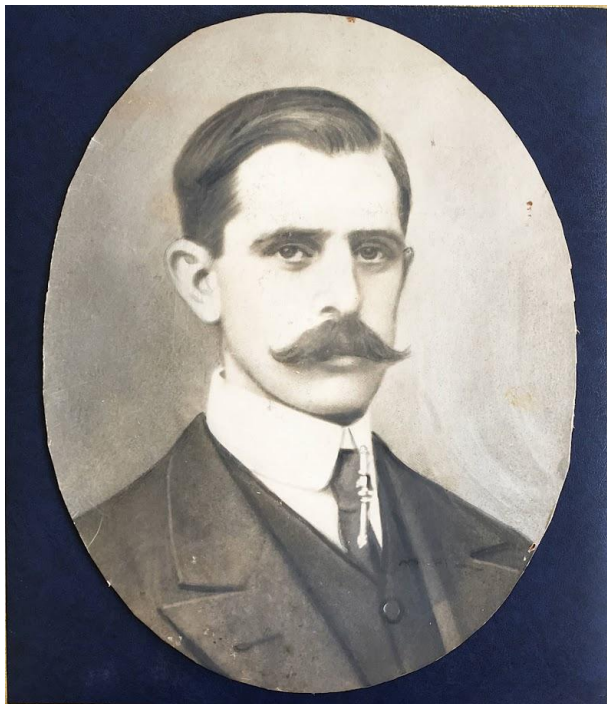
Na de oorlog verhuist het gezin terug naar Noord-Frankrijk, naar Vendin-le-Vieil bij Lens. Daar overlijdt Maria helaas op 9 november 1921. Henri en Maria zullen dus nooit gehuwd geraken. Dochters Yvonne en Berthe zijn pas zes en drie jaar oud als hun moeders sterft. Vanuit een document van een volkstelling in 1921 kunnen we opmaken dat Julien, de vader van Maria, na haar dood inwoont bij Henri. Julien is op dat moment 85 jaar. Henri moet dus alleen de zorg opnemen voor zijn twee kleine dochters en zijn oude schoonvader. In 1922 begint Henri te werken in de steenkoolmijn van Lens. Dit zal niet echt goed zijn voor zijn gezondheid: werken in een steenkoolmijn zadelt de arbeiders op met allerlei ernstige ziektes, vooral aan de longen en aan het gehoor. Ook zijn er vaak zware ongevallen in de mijnen. Henri ontsnapt hier gelukkig aan en zal er blijven werken tot zijn pensioen in 1947. Intussen is hij opnieuw gehuwd: in 1927 treedt Henri in het huwelijk met zijn

schoonzus Céline Dusart. Zij is dan twee jaar weduwe van Charles Mondet, de broer van Maria, en heeft een zoon van 23 jaar.

Henri sterft in 1957, zijn echtgenote Céline overlijdt tien jaar later. Op alle foto's die we hebben van Henri is hij te zien als een man met vriendelijke, wat droeve ogen en een ferme snor.

Er is iets vreemd aan de hand met de naam Vervae in Frankrijk. Op het document van de volkstelling in 1921 krijgen de Vervae's de naam 'Vervae'te'. Berthe, de eerste dochter van Henri, huwt in 1939 met Raymond Houziaux. Raymond is, net zoals Henri, mijnwerker. Yvonne huwt in 1947 in Parijs met Georges Calivas. Zij sterft in 2005, onder de naam 'Vervae't'. Berthe sterft in 2007, onder de naam 'Vervae't'. Ze wordt net zoals haar zus 89 jaar oud. De naam Vervae is in Frankrijk dus blijkbaar moeilijk te spellen, de dochters van Henri krijgen intussen al drie verschillende schrijfwijzen voor hun achternaam.

Theodoor Vervae (1887-1969)

Theodoor Vervae is bakker en werkt dus in de bakkerij van zus Maria, dat zien we op de foto's. Hij huwt op 3 april 1912 op 25-jarige leeftijd met naaister Clementia Alloncius. Zij is de 20-jarige dochter van de Gentse fabrieksarbeiders Emiel Alloncius en Joanna Somerlinck. Clementia is haar moeder heel vroeg verloren: Joanna overleed toen Clementia pas drie jaar oud was. Haar vader hertrouwde en Clementia heeft nog verschillende halfbroers en -zussen waarvan er vier de kindertijd overleven. Zij is dus de oudste dochter in het gezin, en de enige met een andere moeder. Op foto staat haar vader Emiel heel voornaam, met medailles en onderscheidingen uit de eerste wereldoorlog op zijn vest. Emiel is meester-gast (ploegbaas) op het moment van het huwelijk van zijn oudste dochter.

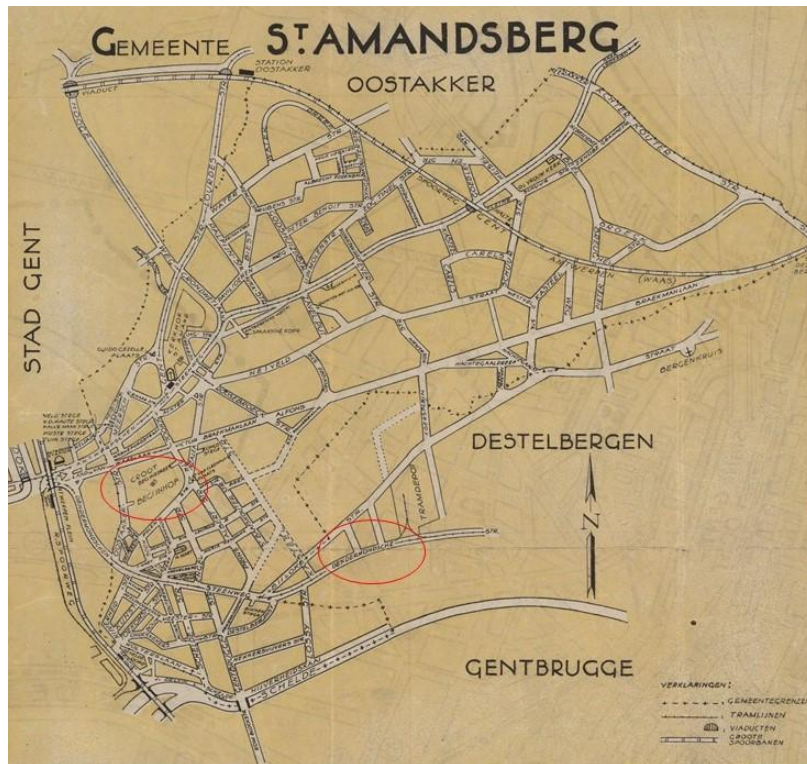
Emiel Alloncius en Joanna Somerlinck, de ouders van Clementia

Theodoor wordt 'de zwarte van Destelbergen' genoemd. Zijn grote, zwarte snor is op alle foto's zeer prominent aanwezig en hij heeft een zeer donkere blik en een forse neus. Clementia heeft een verfijnd uiterlijk en, net zoals haar vader, straalt ze iets voornaam uit.

vlnr: Theodoor Vervae, dochter Elodie Vervae, Clementia Alloncius, rond 1915

Getuigen bij het huwelijk Van Theodoor en Clementia zijn marktkramer Carolus Alloncius, de nonkel van Clementia, en Henri Vervaet, de broer van Theodoor, die intussen in Roubaix werkt en dus voor het huwelijk van zijn jongere broer overkomt naar Gent. Clementia woont tot op dat moment nog thuis bij haar vader en stiefmoeder, in de Zeemstraat in Sint-Amandsberg.

Woonplaatsen van de Vervaets in Destelbergen en Sint-Amandsberg

Theodoor woont tot aan zijn huwelijk bij zijn ouders aan de Dendermondsesteenweg in Destelbergen. Het pasgehuwde koppel verhuist naar de Nieuwe Begijnhofstraat in Sint-Amandsberg, enkele straten van de woonplaats van Clementia. De Nieuwe Begijnhofstraat heeft tegenwoordig een andere naam, maar zal dicht bij het Groot Begijnhof gelegen hebben, dat op dat moment wel degelijk vrij nieuw was. Door een conflict tussen het Sint-Elisabethbegijnhof in Gent en het liberale stadsbestuur, werd het toenmalige Gentse Groot Begijnhof gesloten. Gelukkig vonden de meer dan 700 begijnen in 1874 een nieuw onderkomen in het splinternieuwe Groot Begijnhof in Sint-Amandsberg.

Clementia is zwanger als ze huwt met Theodoor en ze bevalt op 31 augustus 1912 van hun eerste zoon, Carolus Ludovicus. Theodoor werkt op dat moment een tijdje als dagloner (om één of andere reden werkt hij dan niet in de bakkerij) en Clementia is thuis. Helaas overlijdt de kleine Carolus als hij vijf maanden oud is.

Op 19 februari 1914, enkele maanden vóór de eerste wereldoorlog, wordt Elodia (Elodie) geboren, in de Nieuwe Begijnhofstraat. Ze krijgt de tweede naam van tante Maria. Elodie erft het donkere uiterlijk van haar vader, in een combinatie met het voorname van haar moeder.

Als Elodie vermoedelijk ongeveer een jaar is staat ze ook mee op de familiefoto's die Karel en Seraphina laten maken bij de fotograaf.

Net vóór het einde van de oorlog, in oktober 1918, krijgen Theodoor en Clementia nog een dochter: Clarissa. Op dat moment woont het gezin in de Wasstraat in Sint-Amandsberg. Daarna verhuizen ze alweer, naar de Hoogstraat 1. Daar wordt in 1923 de derde dochter, Julia, geboren. Na de fusie van

Sint-Amandsberg met Gent in 1977 zijn enkele van deze straatnamen gewijzigd, maar de adressen liggen allemaal dicht bij elkaar in de buurt van het Groot Begijnhof.

Later woont het gezin van Theodoor ook nog in de Warnefordstraat 13, aan de andere kant van de Land Van Waaslaan die Sint-Amandsberg doorkruist. Deze straat kreeg zijn naam na de eerste wereldoorlog als eerbetoon aan een Engelse piloot: op 7 juni 1915 vloog de Engelse piloot Reginald Warneford boven Gent en hij beschoot de Duitse zeppelin LZ35, die instortte en neerviel op Sint-Amandberg.

Tijdens die hele periode werkt Theodoor als bakker of als bakkersgast, we kunnen aannemen steeds in de bakkerij van zijn zus Maria. Clementia zorgt thuis voor de drie meisjes.

Elodie, Clarisse en Julia

In 1924 sterft grootmoeder Seraphina, ze zal dus net alle dochters van Theodoor hebben leren kennen. Twee jaar later overlijdt ook grootvader Karel, ze worden 75 en 76 jaar oud.

In 1926, als zijn beide ouders overleden zijn, stopt Theodoor met werken in de bakkerij en gaat hij het geluk zoeken aan de zee: op 26 april verhuist het gezin naar de Noordstraat 51 in Oostende. In 1927 verhuist het gezin terug naar Gent. Het avontuur aan zee duurt dus maar een jaar. Elodie is op dat moment dertien jaar. Zusje Clarisse is er negen en Julia vier. Het gezin gaat wonen in het Patershol, het oude centrum van de stad, aan de Plotersgracht. Dit is op dat moment een oude en eerder arme wijk met heel wat herbergen en logementshuizen, waar Theodoor er ook eentje openhoudt. Dit lijkt een lucratieve bezigheid, want enkele jaren later bezit Theodoor meerdere panden en café's in Gent, onder andere Café Concordia op de vrijdagmarkt, naast de socialistische Bond Moyson. Zo stapt hij in de voetsporen van zijn vader Karel die tapper was. Theodoor wordt later ook eigenaar van verschillende panden in de Dampoortstraat.

Theodoor bereikt de leeftijd van 82 jaar, Clementia wordt 80. Ze worden beide begraven op de Westerbegraafplaats in Gent.

Amedé Vervaet (1884-1942)

Amedé Vervaet, eveneens bakker, huwt, drie maanden na zijn broer Theodoor, op 26 juni 1912 met Clara Ladon. Amedé is een kleine, fijngebouwde man. Hij heeft een verfijnder uiterlijk dan zijn oudere zus en broers, maar uiteraard bezit ook hij een grote snor. Clara is langer dan haar man, en zij heeft eerder een grover gezicht met een ferme neus.

Amedé werkt eerst ook in de bakkerij van zus Maria (we zien hem met grote zekerheid op de foto), maar opent dan samen met Clara een bakkerij in de Houtstraat 8 in Destelbergen, aan de Vissershoeck. Dit is dezelfde straat waar Karel en Seraphina, en waarschijnlijk ook Amedé zelf als kind woonde.

Amedé en Clara krijgen één zoon, Julien, geboren in 1922. Amedé wordt vroeg weduwnaar: in 1937 overlijdt zijn vrouw Clara op 50-jarige leeftijd. Amedé overlijdt zelf vijf jaar later, tijdens de tweede wereldoorlog. Zijn zoon Julien neemt de bakkerij in de Houtstraat over, samen met zijn vrouw Susanna De Schepper. Het is vermoedelijk hard werken in de bakkerij voor deze jonge mensen, ze zijn nog maar begin de twintig. Ze krijgen in die beginjaren ook een zoon, Marc in 1946, en een dochter, Carine. In 1972 laten ze de bakkerij over, die uiteindelijk sluit in 2014. Er is wel nog een broodautomaat geplaatst zodat bewoners van de Vissershoeck voor brood niet naar het centrum van Destelbergen moeten.

Irma Vervaet (1891-1943)

Irma is een mooie jonge vrouw met fijne trekken. Als ze ouder wordt is ze ook eerder aan de mollige kant, zoals alle vrouwen in de familie. Irma werkt al zeker een tijd in de bakkerij van oudste zus Maria. Later verhuist ze naar Brussel en heeft ze mogelijk een wasserette in Schaarbeek: ze staat op een foto aan de voordeur van 'Teinturerie Royale' aan de Koninginnelaan 7. Irma staat op enkele foto's samen met haar schoonzus Clementia. Ze houdt, net zoals het gezin van Theodoor, van honden: Irma heeft twee pekinese (Posto Pao, 'broodkraam' in het Portugees, en Blanco, een wit hondje) en een bruine herdershond; het gezin van Theodoor heeft op een bepaald moment drie witte Zwitserse herdershonden: Ajax, Alex en Ruski. We zien Irma in 1930 op uitstap naar Blankenberge, wat toen een zeer mondaine badstad was. Irma overlijdt op 52-jarige leeftijd, op 17 oktober 1943. Ze laat geen kinderen na. Op 10 augustus 1943 stelt ze een testament op waarin ze de kinderen van haar broers en zussen opneemt, die elk een stukje erven.

Tekst opgemaakt door Samantha Werthen, kleindochter van Elodie Vervaet (1914-2011)

Met zeer veel dank aan Leo Van Hove (1952-2024) voor de vriendschap en het zeer grondige stamboomonderzoek.

Met dank aan de familievereniging Vervaet

Met dank aan Bruno Goddaert die ons via Geneanet op weg hielp in Noord-Frankrijk voor het verhaal van Henri

Bronnen:

- fotoarchief van Elodie Vervaet
- internet voor geschiedkundige achtergrond
- archieven burgerlijke stand